

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล มีสาระสรุปพอสังเขป ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นสูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุม
2. ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล
2. การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล
3. การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

1. การสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

วิธีดำเนินการสร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ จากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งศึกษาสภาพปัจจุบันเกี่ยวกับพฤติกรรม และความ

เข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐาน ในการสร้างโปรแกรมฯ

2. สร้างโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล กำหนดกรอบความคิดในการสร้างโปรแกรมฯ โดยให้กรอบความคิดในการสร้างโปรแกรมฯ อยู่บนพื้นฐานแนวคิด และแบบจำลองของ Tyler ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการจัดโปรแกรม 3 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นการสร้างความเข้าใจ ขั้นการปฏิบัติการ และขั้นการสรุปผลงาน

3. สร้างแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯและสื่อประกอบฯ โดยจัดลำดับความสำคัญของเนื้อหาไว้ดังนี้ เรื่องที่ 1 การสอนภาษาตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ และบทบาทผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น เรื่องที่ 2 การส่งเสริมการรู้หนังสือด้วยการฟังและพูด เรื่องที่ 3 การส่งเสริมลูกให้เรียนรู้การอ่านและเขียน ซึ่งในแต่ละแผนจะประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ การประชุม การทำกิจกรรมร่วมกับลูก การบันทึกพฤติกรรมกรรการรู้หนังสือ และการรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล

4. นำรูปแบบของโปรแกรมฯ แผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯและสื่อประกอบโปรแกรมฯ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบแก้ไขปรับปรุงโปรแกรมครั้งที่ 1 ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองเด็กที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร

5. นำผลที่ได้จากการทดลองใช้โปรแกรมฯมาปรับปรุงแก้ไขครั้งที่ 2 ก่อนนำไปทดลองใช้กับตัวอย่างประชากรที่แท้จริงต่อไป

2. การทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

วิธีดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร

ประชากร เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี โรงเรียนเกษมพิทยา ปีการศึกษา 2539 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 90 คน

ตัวอย่างประชากร เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่มีอายุระหว่าง 3-6 ปี ปีการศึกษา 2539 จำนวน 31 คน ประกอบด้วยผู้ปกครองทั้ง 3 ระดับชั้น คือ อนุบาล 1 จำนวน 10 คน อนุบาล 2 จำนวน 11 คน และอนุบาล 3 จำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การดำเนินการสร้างสรุปได้ ดังนี้

2.1 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น

2.2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

2.3 แบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

3. วิธีดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล มีขั้นตอนในการดำเนินการทดลอง สรุปได้ดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการทดลอง จัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับอาจารย์ใหญ่และครู ให้ผู้ปกครองที่เป็นตัวอย่างประชากร ทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ

3.2 ดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมฯกับผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ด้วยแผนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯที่สร้างขึ้นจำนวน 3 แผน ใช้เวลาดำเนินการทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ เริ่มตั้งแต่วันที่ 13 กันยายน 2539 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน 2539 แผนที่ 1 ใช้เวลา 1 สัปดาห์ แผนที่ 2 ใช้เวลา 8 สัปดาห์ แผนที่ 3 ใช้เวลา 1 สัปดาห์ ผู้ปกครองกลุ่มควบคุมดำเนินการทดลองด้วยแผนการดำเนินกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองซึ่งเป็นแผนปกติของโรงเรียน

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลองใช้โปรแกรมฯตามที่กำหนดให้ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ จากนั้นให้ผู้ปกครองกลุ่มทดลองและครูที่ผู้ปกครองเด็กในชั้นร่วมโปรแกรมตอบแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 วิเคราะห์คะแนนจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

1) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

2) วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายเกี่ยวกับผลการทดลองใช้โปรแกรมฯ และความคิดเห็นของผู้ปกครองและครูเกี่ยวกับการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

8. การปรับปรุงโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

1. การนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล
2. การนำเสนอโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. หลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นสูงกว่าผู้ปกครองกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ส่วนมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินการใช้โปรแกรมอยู่ในระดับมากที่สุด
4. ครูประจำชั้นอนุบาลที่ผู้ปกครองเป็นตัวอย่างประชากรส่วนมากมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของการดำเนินการใช้โปรแกรมอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปราย ดังนี้

1. ผลจากการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล
 - 1.1 กิจกรรมการประชุม
 - 1.2 กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก
 - 1.3 กิจกรรมการบันทึกพฤติกรรมการรู้หนังสือ
 - 1.4 กิจกรรมการรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล
2. ข้อสังเกตจากการวิจัย
 - 2.1 ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กในด้านการรู้หนังสือ
 - 2.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครูในด้านการจัดกิจกรรมการสอน
3. ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้
4. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ผลจากการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล

ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการใช้โปรแกรมฯซึ่งประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมการประชุม กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก กิจกรรมการบันทึกพฤติกรรมการรู้หนังสือ และกิจกรรมการรายงานความก้าวหน้ารายบุคคลใช้เป็นประเด็นในการอภิปราย เนื่องจากหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นที่ดีขึ้น โดยผู้ปกครองสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ทั้งในด้านพัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล และแนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น ไปประยุกต์ใช้กับลูกตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ การอภิปรายผลจึงแสดงให้เห็นว่าแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้นในโปรแกรมฯ สามารถพัฒนาผู้ปกครองได้ตามวัตถุประสงค์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 กิจกรรมการประชุม

กิจกรรมการประชุม เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ความรู้ผู้ปกครองเกี่ยวกับการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล และแนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้กับเด็กวัยอนุบาล ด้วยการนำสื่อต่าง ๆ มาใช้ในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ไปสู่ผู้ปกครอง ได้แก่ คู่มือ วิดีทัศน์ แผ่นใส ป้ายนิเทศ กิจกรรม เกม และตัวอย่างวัสดุอุปกรณ์ที่นำมาใช้ในการส่งเสริมการรู้หนังสือให้ลูก

จากการจัดกิจกรรมการประชุมพบว่าผู้ปกครองมีพัฒนาการด้านความรู้ความเข้าใจที่เพิ่มขึ้น โดยผู้วิจัยได้แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจด้านพฤติกรรมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล และความรู้ความเข้าใจด้านแนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น

การจัดประชุมครั้งแรกมีคำถามจากผู้ปกครองหลายคำถาม ที่แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้หนังสือของลูก ได้แก่ “การที่ลูกชอบตัดรูปภาพในหนังสือมาเก็บไว้ เป็นความสนใจแบบไหน” “ลูกชอบเขียนด้วยมือซ้ายจะเป็นปัญหาเมื่อโตขึ้นหรือไม่” “ลูกชอบเขียนชื่อกลับด้านแบบมองจากกระจกจะแก้ไขได้อย่างไร” และมีผู้ปกครองบางท่านที่ไม่เห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมการรู้หนังสือร่วมกับลูก ผู้ปกครองท่านหนึ่งให้เหตุผลเกี่ยวกับการที่ไม่ทำกิจกรรมหรือไม่เล่นกับลูกด้วยเหตุผลสั้น ๆ ว่า “ไม่ชอบ”

หลังจากผู้ปกครองได้เข้าร่วมการประชุมปฐมนิเทศ พบว่า ผู้ปกครองเริ่มมีความรู้ความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการ

ส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูก เห็นได้จากตัวอย่างเหตุการณ์ในการประชุมปฏิบัติการครั้งนี้ หลังจาก
ที่ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับหลักในการคัดเลือกหนังสือที่ช่วยพัฒนาการรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูก

ผู้ปกครองท่านหนึ่งเริ่มมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับลักษณะหนังสือที่ลูกชายอายุ 6 ปี 6
เดือน ชอบอ่านว่า ไม่สามารถส่งเสริมพัฒนาการการรู้หนังสือให้ลูกได้ จึงถามคำถามขึ้นในที่ประชุมว่า
“ลูกชายชอบอ่านแต่การ์ตูนขำหัวเราะ เขาจะดูจากภาพซึ่งบางทีจะมีภาพที่ไม่เหมาะสม คุณแม่ซื้อหนังสือ
ดี ๆ ให้ก็มีชอบอ่าน ทำอย่างไรให้ลูกหันมาสนใจหนังสือนิทานดี ๆ ได้” ผู้ดำเนินการประชุมได้
ให้ผู้ปกครองที่เข้าร่วมประชุมช่วยกันเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม คุณแม่ของเด็กหญิงอายุ 6 ปี
3 เดือน ได้ให้แนวทางแก้ปัญหาที่น่าสนใจ ดังนี้

“ลูกสาวจะเป็นเด็กที่ชอบอ่านหนังสือนิทานมาก อาจเป็นเพราะเราอ่านกับเขาบ่อย ๆ ลูก
เลขชอบ บางครั้งลูกก็อ่านการ์ตูนประเภทขำหัวเราะเหมือนกัน แต่ก็ไม่ค่อยสนใจมาก
เท่าไร จะชอบอ่านนิทานมากกว่า คุณแม่ลองชวน และอ่านนิทานกับลูกชายบ่อย ๆ
อาจช่วยให้เขาสนใจหนังสือนิทานที่คุณแม่เลือกให้ก็ได้ค่ะ

หลังจากการสนทนาในวันนั้นคุณแม่ของเด็กชายเริ่มพาลูกชายมาอืมให้หนังสือในห้องสมุด บ่อย
ขึ้นจากสัปดาห์ละ 1-2 เล่ม เพิ่มเป็นสัปดาห์ละ 3-4 เล่ม จากการให้แนวทางการแก้ปัญหาของผู้ปกครอง
ท่านนี้แสดงให้เห็นถึงการมีความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล และ
แนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น อีกทั้งยังสามารถนำความรู้ความเข้าใจมาประยุกต์ใช้กับ
เหตุการณ์ได้อย่างเหมาะสม คือมีความเข้าใจในความต้องการของเด็ก แก้ปัญหาด้วยการเป็นแบบอย่าง
และกระตุ้นให้เด็กมีความสนใจกับวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมให้

นอกจากนี้ผู้ปกครองอีกหลาย ๆ ท่านได้แสดงให้เห็นถึงการนำความรู้ที่ได้รับไปใช้กับลูก เช่น
คุณแม่ท่านหนึ่ง ได้ไปที่ร้านหนังสือเพื่อหาซื้อหนังสือนิทานที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมการรู้หนังสือให้
ลูกที่บ้าน มีหลักในการซื้อคือจะเลือกเล่มที่เหมือนกับที่จัดไว้ให้อืมในห้องสมุดที่โรงเรียน จากปัญหา
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้ปกครองที่เข้าร่วมโปรแกรม สอดคล้องกับคำกล่าวของไวท์ (White, 1970) ที่กล่าวว่า
ปัญหาในการส่งเสริมเลี้ยงดูเด็กของผู้ปกครองมักเกิดจาก การขาดความรู้เรื่องพัฒนาการเด็ก และขาดคน
ช่วยเหลือแนะนำ เมื่อพิจารณาจากเนื้อหาความรู้ที่ให้กับผู้ปกครอง และบทบาทในการส่งเสริมการรู้
หนังสือขั้นต้นของผู้ปกครองที่เกิดขึ้นพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมการประชุมสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น
กับผู้ปกครองได้

1.2 กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก

กิจกรรมการทำกิจกรรมร่วมกับลูก เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้ปกครองได้ฝึกส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูกทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปกครองนำความรู้ไปประยุกต์ใช้จริง หลังจบกิจกรรมประชุมครูจะจัดเตรียมกิจกรรมและสื่อให้ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติกับลูกและคอยดูแลให้คำแนะนำกับผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด และส่งจดหมายข่าวให้ผู้ปกครองได้ฝึกทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้าน

ก่อนที่ผู้ปกครองจะได้ฝึกปฏิบัติด้วยการทำกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือร่วมกับลูก ผู้ปกครองบางท่านมีปฏิกิริยาต่อต้านและไม่เห็นด้วยกับข้อมูลที่ได้รับ เนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นสำหรับลูก แต่หลังจากได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่โรงเรียน และได้ฝึกทำกิจกรรมสนุกกับลูกที่บ้านในจดหมายข่าวที่แจกให้ทุกสัปดาห์แล้ว พบว่า ผู้ปกครองทุกท่านทำกิจกรรมในจดหมายข่าวและเขียนบันทึกตอบกลับมาทุกฉบับ และในบันทึกของผู้ปกครองบางท่านยังมีข้อความเขียนมาว่า “คุณแม่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ลูกชอบมาก” จากข้อมูลที่ได้สอดคล้องกับคำกล่าวของ เบอร์เกอร์ (Berger, 1987) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองบางคนอาจมีเจตคติที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน เพราะคิดว่าโรงเรียนให้ในสิ่งที่ผู้ปกครองคาดหวังไม่ได้ การที่ครูแสดงให้ผู้ปกครองเชื่อว่าโรงเรียนจะช่วยให้ลูกประสบความสำเร็จได้ จะทำให้ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีกับโรงเรียน และให้ความร่วมมือกับโรงเรียนมากขึ้น

หลังจากการทดลองใช้โปรแกรมฯผ่านไป 4 สัปดาห์ ผู้ปกครองหลายท่านเริ่มแสดงให้เห็นความสามารถในการนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้กับลูก ตัวอย่างเช่น คุณพ่อของเด็กหญิงคนหนึ่งได้ให้คำแนะนำกับผู้ปกครองคนอื่น ๆ ดังนี้

“ ครอบครัวส่วนใหญ่จะไม่มีเวลา ตื่นมาก็ต้องรีบไปทำงาน มีเวลาอย่างมากไม่เกิน 3 ชั่วโมง ดังนั้นจึงควรใช้เวลาที่อยู่กับลูกให้เกิดประโยชน์มากที่สุด คุณพ่อคุณแม่ควรสังเกตลูก ถ้าลูกต้องการเรียนรู้ต้องรีบสอนทันที ผมกับคุณแม่เวลาไปไหนจะพาลูกไปด้วย และจะรีบสอนลูกทันทีเมื่อลูกต้องการ ถ้าเด็กไม่ต้องการอย่าขัดเขี่ยเขาจะไม่รับ วิธีนี้จะช่วยให้ลูกได้เรียนรู้อย่างอบอุ่น ทุกโอกาสเป็นวินาทีทองของเรา การเข้าร่วมโครงการนี้ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับแนวทางที่ดี และเหมาะสมกับสภาพสังคมของเรา เพราะการใช้กิจกรรมในชีวิตประจำวันสอนหนังสือให้ลูกดีกว่า การนั่งกางหนังสือสอน ”

คำแนะนำของคุณพ่อท่านนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ความเข้าใจในเรื่องพัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล แนวทางในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น รวมทั้งแนวทางของกิจกรรมในจดหมายข่าวซึ่งเป็นการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น ด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันและที่มีความหมายสำหรับเด็กไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับ

ความต้องการที่แท้จริงของเด็ก ทำให้บรรยากาศการเรียนรู้อะหว่างเด็กและผู้ปกครองเป็นบรรยากาศที่สบาย ๆ และเป็นธรรมชาติ

จากบันทึกของผู้ปกครองท่านหนึ่งหลังจากได้ทำกิจกรรม “การเขียนบันทึก” ในจดหมายข่าวฉบับที่ 8 ซึ่งเป็นกิจกรรมที่เน้นให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเป็นตัวแบบในการอ่านเขียนให้เด็ก ได้เสนอแนะกิจกรรมให้ผู้ปกครองทำร่วมกับลูก 2 กิจกรรม คือการจดบันทึกรายการสิ่งของที่ซื้อหรือการเขียนบันทึกข้อความถึงคนในบ้าน ได้แสดงให้เห็นความสามารถของผู้ปกครอง ในการนำความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่ได้รับมาประยุกต์ให้สอดคล้องกิจกรรมในชีวิตประจำวัน โดยเขียนบันทึกเกี่ยวกับหน้าที่ที่ลูกต้องช่วยกันรับผิดชอบในบ้าน เช่น กวาดบ้าน ถูบ้าน เป็นต้น จากกิจกรรมที่ผู้ปกครองได้คิดขึ้นสามารถส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือให้ลูกได้เป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นสิ่งที่ใกล้ตัวและมีความหมายกับเด็กอย่างแท้จริง

บทบาทของผู้ปกครองทั้งสองดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การฝึกให้ผู้ปกครองได้ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ช่วยให้ผู้ปกครองได้รับแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือที่ดี ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ อารี สัมหลวี (2535) ที่ได้สรุปหลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า การสอนภาษาต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ควรสอนตามความต้องการของเด็ก และสอนโดยให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์จริงที่มีความหมาย

1.3 กิจกรรมการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้หนังสือ

กิจกรรมการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้หนังสือ เป็นกิจกรรมที่มีจัดขึ้นเพื่อฝึกให้ผู้ปกครองสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้หนังสือขณะทำกิจกรรมกับลูกที่บ้าน ช่วยให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจพัฒนาการของลูกและเอาใจใส่ใกล้ชิดลูกมากขึ้น ทำให้สามารถส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้หนังสือของลูกได้อย่างเหมาะสม โดยผู้ปกครองบันทึกข้อมูลที่สังเกตได้ในจดหมายข่าว สมุดบันทึกการอ่าน เพิ่มสะสมผลงาน หรือนำมาพูดคุยกับคุณครู

จากกิจกรรมการบันทึกพฤติกรรมการเรียนรู้หนังสือ ผู้ปกครองได้แสดงถึงความสามารถในการสังเกตและนำข้อมูลที่ได้นำมาส่งเสริมพฤติกรรมเรียนรู้หนังสือของลูกได้อย่างเหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ การทำหนังสือเล่มแรกที่โรงเรียน คุณแม่ต้องคอยกระตุ้น ถึงจะได้ประโยคยาว ๆ ส่วนใหญ่จะบอกเป็นคำ ๆ เช่น ฮิปโป ภูเขา แต่พอทำหนังสือเล่มที่ 2 ลูกจะคิดประโยคเอง และมีความต่อเนื่องมากขึ้น ไม่ต้องคอยกระตุ้น ประโยคที่ได้ก็มีความสมบูรณ์ และมีความหมายมากขึ้น ”

จากตัวอย่างการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการรู้หนังสือข้างต้น แสดงให้เห็นว่า คุณแม่ท่านนี้ได้สังเกตพฤติกรรมการรู้หนังสือของลูกด้วยความเอาใจใส่ตลอดเวลาที่ทำกิจกรรมร่วมกับลูก ให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการรู้หนังสือของลูกในด้านถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาเขียน แสดงให้เห็นถึงความเข้าใจใน ความสำคัญของภาษาพูดว่าเป็นพื้นฐานของภาษาเขียน และสามารถส่งเสริมพฤติกรรมการรู้หนังสือของ ลูกได้อย่างเหมาะสมด้วยวิธี กระตุ้นให้ลูกพูดประโยคยาว ๆ ทำให้ลูกพัฒนาความสามารถได้ดีขึ้นในการ ทำหนังสือเล่มต่อมา ซึ่งสอดคล้องกับ ทีล (Teale, 1994) ที่กล่าวว่า การที่ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับเด็ก และสังเกตเด็ขณะที่เด็กทำกิจกรรมการรู้หนังสือจะช่วยส่งเสริมให้เด็กมีความก้าวหน้าในการรู้หนังสือได้

1.4 กิจกรรมการรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล

กิจกรรมการรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และรายงานข้อมูลเกี่ยวกับการรู้หนังสือของเด็กโดยผู้ปกครองเป็นผู้รายงานพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นที่บ้าน และครูเป็นผู้รายงานพฤติกรรมเด็กที่เกิดขึ้นที่โรงเรียน เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความก้าวหน้าของลูก และเสริมแรงให้ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการส่งเสริมการรู้หนังสือให้ลูกอย่างสม่ำเสมอ

จากการประชุมปัจฉิมนิเทศ ผู้ปกครองได้แสดงให้เห็นความพึงพอใจในพฤติกรรมการรู้หนังสือ ขั้นต้นของลูก เนื่องจากสังเกตเห็นพัฒนาการที่ดีขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็ก ๆ ที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ซึ่งเด็กบางคนมีความก้าวหน้าอย่างเห็นได้ชัด เช่น มีความสนใจในกิจกรรมอ่านและเขียน แสดงพฤติกรรมอ่านและเขียนอย่างสม่ำเสมอ หรือเริ่มเขียนชื่อตัวเองได้ ทำให้ผู้ปกครองเริ่มมีความ มั่นใจ และแสดงบทบาทในการส่งเสริมการรู้หนังสือที่มากขึ้น เห็นได้จากตัวอย่างคำพูดของผู้ปกครอง ดังต่อไปนี้

คุณแม่เด็กชายอายุ 5 ปี 2 เดือน รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้หนังสือขั้นต้นของ ลูก ให้ที่ประชุมฟัง แสดงถึง การมองเห็นประโยชน์ของความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม โปรแกรมฯ เนื่องจากหลังเข้าร่วมโปรแกรมฯ 1 เดือน ลูกมีความมั่นใจในการเขียน และสามารถเขียนชื่อตัวเองได้ดังนี้

“ การเข้าร่วมโปรแกรมฯทำให้คุณแม่มีแนวทางในการทำกิจกรรมและสังเกตลูก เมื่อก่อน ลูกจะไม่ยอมวาดรูป ไม่ยอมเขียน แต่เดี๋ยวนี้ มีความอยากทำ และพยายามทำมากขึ้น ช่วง 1 เดือนหลัง ลูกเริ่มเขียน เช่นชื่อเองได้ กล้ามือน้อมมือดีขึ้น ”

คุณแม่เด็กหญิงอายุ 4 ปี 2 เดือน รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมการรู้หนังสือของลูก ให้ที่ประชุมฟัง แสดงถึงความเข้าใจในพัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นที่เหมาะสมกับวัยของลูก และมองเห็นความสำคัญในบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมการรู้หนังสือให้ลูก ดังนี้

“ ลูกจะชอบอ่านมากขึ้น เล่านิทานเป็นเรื่องได้ มีความจำดีขึ้น เต็มคำคล้องจองที่ขาดหายไปได้ ในช่วงเดือนหลังลูกเริ่มอยากเขียนตัวหนังสือ จะพยายามลากเส้นเอง แต่ยังอาย ๆ ไม่ค่อยมั่นใจนัก คุณแม่คิดว่าต้องเอาใจใส่ลูกให้มากขึ้น ”

คุณแม่เด็กชายอายุ 3 ปี 11 เดือน รายงานความก้าวหน้าเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรู้หนังสือของลูกให้ที่ประชุมฟัง แสดงถึงความเข้าใจในความสามารถของลูก และเข้าใจพัฒนาการกรรู้หนังสือขั้นต้น เช่น เข้าใจว่าความสามารถของกรรู้หนังสือขั้นต้นด้านการอ่าน เริ่มจากการมีความสนใจซักถามสิ่งรอบตัว ด้านการเขียนเริ่มพัฒนาจากการเขียนตามแบบ นอกจากนี้ยังสามารถแสดงบทบาทในการส่งเสริมกรรู้หนังสือได้อย่างถูกต้องเช่น การเป็นแบบอย่างในการอ่านและเขียน การพูดคุยเพื่อขยายประสบการณ์ทางภาษาให้กับลูก ดังนี้

“ เมื่อก่อนลูกจะเป็นเด็กขี้อาย แต่เดี๋ยวนี้จะกล้าเขียนมากขึ้น ไม่กลัวผิด กล้าที่จะเขียนชื่อพ่อแม่ แต่กล้ามือนือยังไม่ดี สามารถเขียนชื่อ ‘สุขุมฯ’ ตามแบบแม่ได้ ในเรื่องการอ่านยังต้องอ่านให้ฟัง สนใจสิ่งรอบตัวมากขึ้น สังเกตจากการถามแม่บ่อยขึ้น คิดว่าจะนำความรู้ไปใช้กับลูกอย่างต่อเนื่อง”

นอกจากนี้พบว่า กิจกรรมรายงานความก้าวหน้ารายบุคคล ยังทำให้ผู้ปกครองมีเจตคติที่ถูกต้องในการส่งเสริมกรรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูก เนื่องจากความก้าวหน้าในพฤติกรรมกรรู้หนังสือของเด็กที่เกิดขึ้นระหว่างเข้าร่วมโปรแกรมฯทำให้ผู้ปกครองยอมรับในแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ว่าสามารถนำเด็กไปสู่การอ่านออกเขียนได้ ซึ่งผู้วิจัยสามารถยกตัวอย่างให้เห็นได้อย่างชัดเจน คือ ผู้ปกครองท่านหนึ่ง ซึ่งเคยมีค่านิยมเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นอนุบาลว่า การฝึกให้เด็กได้หัดคัดเขียนตัวหนังสืออย่างจริงจังจะทำให้ลูกเรียนเก่ง และไม่เห็นด้วยกับโรงเรียนที่ไม่สอนให้เด็กคัดเขียนเพราะเห็นว่าทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนา แต่หลังจากการเข้าร่วมโปรแกรมฯแล้ว ผู้ปกครองท่านนี้ยอมรับว่าวิธีส่งเสริมกรรู้หนังสือการแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เป็นวิธีที่เด็กจะได้เรียนรู้ภาษาอย่างมีความสุข และช่วยให้ลูกพัฒนาความสามารถทางภาษาได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากระหว่างเข้าร่วมโปรแกรมฯผู้ปกครองท่านนี้สังเกตเห็นความสามารถในการอ่านเขียนของลูกพบว่าลูกมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านเขียน และมีนิสัยรักการอ่านกล่าวคือ ชอบทำกิจกรรมการอ่านและเขียน โดยที่ไม่ต้องบังคับให้ทำเหมือนกับเด็กที่เรียนแบบเร่งเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ รุดเดลและรุดเดล (Ruddell and Ruddell, 1995) ที่กล่าวว่ากรรงานให้ผู้ปกครองเห็นความก้าวหน้าของเด็ก จะช่วยให้กรเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมรายงานความก้าวหน้ารายบุคคลมีส่วนในการสร้างแรงจูงใจซึ่งกันและกัน ระหว่าง ผู้ปกครอง การที่ผู้ปกครองได้มองเห็นประโยชน์ของแนวทางส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นที่ได้รับจากการ เข้าร่วมโปรแกรม ทำให้ผู้ปกครองแสดงบทบาทในการเป็นประชาสัมพันธ์ที่ดีช่วยให้ เพื่อนหรือคนอื่น ๆ มีความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิธีการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น ซึ่งจะเป็นผลให้แนวการสอนภาษาแบบ ธรรมชาติเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางมากขึ้น นอกจากนี้การที่ผู้ปกครองเห็นความก้าวหน้าของลูก การได้รับกำลังใจและการชื่นชมในความพยายามจากครอบครัว จะช่วยเสริมแรงให้ผู้ปกครองแสดง พฤติกรรมส่งเสริมการรู้หนังสืออย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ครอช (Krogh, 1991) ที่กล่าวว่า การแสดง ความชื่นชม ให้กำลังใจกับความพยายามของผู้ปกครองและเด็ก เป็นการเสริมแรงที่ดี

จากผลที่เกิดขึ้นแต่ละกิจกรรมจากการดำเนินการใช้โปรแกรมพบว่า ผู้ปกครองที่เข้าร่วม โปรแกรมฯ มีพัฒนาการที่ดีขึ้นในด้านการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูก โดยสังเกตได้จากพฤติกรรม ของผู้ปกครองที่แสดงถึงความเข้าใจในพัฒนาการการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล และแนวทางใน การส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นตลอดระยะเวลาการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ นอกจากนี้ผู้ปกครองยัง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้

2. ข้อสังเกตจากการวิจัย

2.1 ผลที่เกิดขึ้นกับเด็กในด้านการรู้หนังสือ

จากการสังเกตผลงานที่ผู้ปกครองทำร่วมกับเด็ก พฤติกรรมของเด็ก และการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสมุดบันทึกการอ่าน บันทึกในจดหมายข่าว และข้อมูลจากแฟ้มสะสมผลงาน แสดงให้เห็นว่า นอกจาก โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล จะสร้างความรู้ ความเข้าใจในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้กับผู้ปกครองแล้ว โปรแกรมฯ ยังส่งผลไปถึงพัฒนาการ ด้านพฤติกรรมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กอย่างเห็นได้ชัด โดยข้อสังเกตของผู้วิจัยครอบคลุมถึงพัฒนาการ การรู้หนังสือขั้นต้นของทั้ง 2 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านการอ่าน และ พัฒนาการด้านการเขียน ดังนี้

2.1.2 พฤติกรรมด้านการอ่าน

1) ความสนใจในการอ่าน หมายถึง การที่เด็กทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอ่านด้วยความ สนุกสนาน

จากการพูดคุยกับผู้ปกครอง และข้อมูลในแฟ้มสะสมผลงานของเด็กหญิงอายุ 6 ปี 1 เดือน แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเด็กที่ผู้ปกครองเข้าร่วมโปรแกรมฯ มีความสนใจในการอ่านด้วยการอ่าน ข้อความที่พบตามทีต่าง ๆ หรือนำหนังสือมาอ่านโดยที่ผู้ปกครองไม่ต้องบังคับ เห็นได้จากเหตุการณ์และ ภาพถ่ายขณะที่เด็กนั่งอ่านหนังสือที่บ้านของคุณชาย (ดูตัวอย่างที่ 13 ประกอบ)

ขณะที่น้องเชียร์และคุณแม่ไปที่ชวบ้านคุณยาย น้องเชียร์เห็นหนังสือของน้องน้ำฝน (ลูกคุณอาซึ่งเรียนในโรงเรียนที่สอนแบบเร่งอ่านเขียน) จึงขอยืมคุณยายอ่าน

คุณยาย : น้องเชียร์อ่านเป็นหรือ (ไม่แน่ใจว่าน้องเชียร์จะอ่านได้ เพราะรู้ว่าที่โรงเรียนของน้องเชียร์ไม่ได้สอนอ่านเขียน)

น้องเชียร์ : อ่านเป็นค่ะ

คุณยาย : จริงรึ ไหนอ่านให้คุณยายฟังซิ

น้องเชียร์ : (อ่านและเล่าจากภาพด้วยท่าทางภูมิใจ)

คุณยาย : (อมยิ้มและชมว่าน้องเชียร์เก่ง)

จากตัวอย่างเหตุการณ์ข้างต้นเห็นได้ว่า การที่ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการทำกิจกรรมร่วมกับลูก และนำแนวทางไปทำกิจกรรมร่วมกับลูกที่บ้านอย่างสม่ำเสมอทำให้เด็กแสดงความสนใจในการอ่านมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสาสลักษณ์ ชวัลลสี (1993) ที่กล่าวว่า ความสม่ำเสมอในการอ่านหนังสือกับลูกมีผลต่อพฤติกรรมการอ่านของเด็ก

ตัวอย่างที่ 18 ภาพถ่ายของเด็กหญิงอายุ 6 ปี 1 เดือน ขณะนำหนังสือของน้องมาอ่านให้คุณยายฟัง โดยไม่ต้องมีใครบังคับให้อ่าน

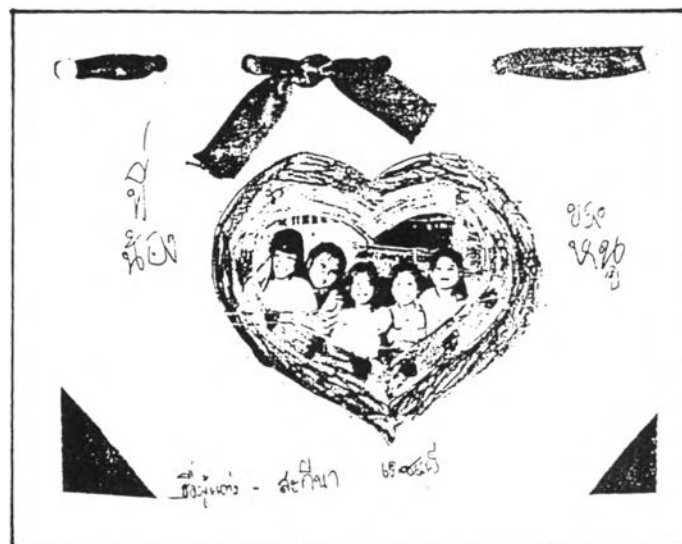
2) การมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ หมายถึง การที่เด็กมีความรู้เกี่ยวกับการใช้หนังสือ

กิจกรรมที่คัดเลือกไว้ในโปรแกรมฯทุกกิจกรรมช่วยส่งเสริมพัฒนาการรู้หนังสือขั้นต้นทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำหนังสือร่วมกับลูก จากบันทึกของผู้ปกครองและผลงานหลังจากกิจกรรมทำหนังสือ “ครอบครัวของฉัน” ร่วมกันระหว่างคุณแม่กับเด็กหญิงอายุ 6 ปี 3 เดือน ในจดหมายข่าวฉบับที่ 6 แสดงให้เห็นว่าการทำหนังสือร่วมกับลูก ช่วยให้ลูกมีพัฒนาการที่ดีด้านการอ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับมอร์โรว์ และสมิทธิ (Morrow and Smith, 1990) ที่กล่าวถึงพัฒนาการการรู้หนังสือของเด็กวัยอนุบาลไว้ว่า การเรียนรู้จะได้รับการส่งเสริมเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ขณะทำกิจกรรมการรู้หนังสือ ผู้ใหญ่สามารถแสดงพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างเกี่ยวกับการรู้หนังสือ เพื่อให้เด็กเห็นประโยชน์ของหนังสือด้วยตัวเอง (ดูตัวอย่างที่ 14 ประกอบ) ตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นบันทึกของคุณแม่เด็กหญิงอายุ 6 ปี 3 เดือนหลังการทำหนังสือร่วมกับลูกแสดงให้เห็นว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ เช่น มีความรู้เกี่ยวกับหน้าปก ชื่อเรื่อง และชื่อผู้แต่ง

“น้องทำสมุดรวบรวมรูปภาพค่ะ คุณแม่จะให้น้องเลือกรูปเอง สังเกตว่าเขาจะเลือกรูปที่มีตัวเองอยู่ด้วย แล้วติดกาบแปะรูปในสมุด จนครบทุกหน้า แล้วตัดสติ๊กเกอร์มาติด โดยน้องวาด ดาว หัวใจ ตัดและนำมาแปะเอง คุณแม่ช่วยเขียนเล่มให้ **น้องเสนอให้ตัดรูปหัวใจที่หน้าปก จะได้มองเห็นรูปข้างในโดยไม่ต้องเปิดสมุด ตั้งชื่อเรื่องว่า 'พี่น้องของหนู' และเขียนชื่อผู้แต่ง'**

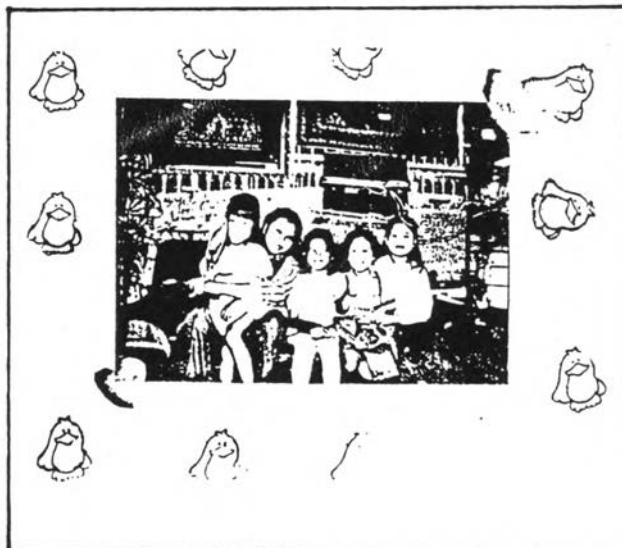
ตัวอย่างที่ 14

หน้าปกหนังสือเรื่อง “พี่น้องของหนู” ผลงานที่ทำร่วมกันของเด็กหญิงอายุ 6 ปี 3 เดือน และคุณแม่ แสดงให้เห็นว่าเด็กมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ กล่าวคือเด็กรู้ว่าหนังสือ ประกอบด้วย ปก หน้าปก ชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง และชื่อผู้วาดภาพ หนังสือหนึ่งเล่มมีหลายหน้า และมีเรื่องราว

หน้าปกหนังสือที่เด็กเสนอความคิดให้คุณแม่จะเป็นรูปหัวใจเพื่อให้เห็นภาพในหน้า 1

ตัวอย่างที่ 14 (ต่อ)

ภาพในหน้า 1 จากหนังสือเรื่อง “พี่น้องของหนู” ที่เด็กเป็นผู้เลือกภาพ ออกแบบ ตกแต่งหนังสือด้วยตนเอง

๑) การมีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ หมายถึง การที่เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ แยกแยะความแตกต่างของตัวอักษร และความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของตัวอักษร คำ และประโยค

จากการประชุมปฏิบัติการคุณแม่เด็กหญิงอายุ 3 ปี 2 เดือน ได้เล่าข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมการรู้หนังสือของลูกพบว่า ลูกมีความสนใจตัวหนังสือ สัญลักษณ์ที่พบในสิ่งแวดล้อม และมีความสามารถในการอ่านคำต่าง ๆ ที่พบในสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อก่อน ดังนี้

“ น้องอู๋เริ่มสนใจตัวหนังสือในสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เมื่อก่อนจะรู้จักแต่ แม่คโคนัลด์ ตอนนี้เริ่มสนใจหลายอย่าง เช่น KFC สัญลักษณ์ไฟจราจร ป้ายต่าง ๆ เช่น ห้ามจอด เลี้ยวซ้าย เลี้ยวขวา ถ้าเห็นแล้วจะสามารถอ่านได้ เพราะจำได้ ”

ในการประชุมปัจฉิมนิเทศคุณแม่เด็กชายอายุ 4 ปี 5 เดือน สนทนาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอ่านของลูก จากสิ่งที่คุณแม่เล่าแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการสังเกตของเด็ก ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการอ่าน และความสนใจสัญลักษณ์ที่พบในสิ่งแวดล้อม ดังนี้

“ เมื่อเข้าน้องคิวทานชาคุลท์ ที่ขวดจะมีลูกศร (เครื่องหมายรีไซเคิล) เขารับวิ่งเอาไปให้คุณครูดูว่า 'ขวดนี้เอากลับมาใช้ได้อีก' ซึ่งเขาจะจำมาจากการแสดงของดาวิเศษ เวลาที่แม่ซื้ออาหารใส่ถาดมาเขาจะคอยสังเกต ถ้าเห็นเครื่องหมายรีไซเคิล ก็จะเรียกให้แม่ดูว่า 'นี่ P.S. พลาสติก' เวลาทานไอศกรีม ก็จะคุ้งด้วย และชี้ให้แม่ดูว่ามีรูปคนตัวเล็ก ๆ กำลังทิ้งขยะ และมีเครื่องหมายรีไซเคิล”

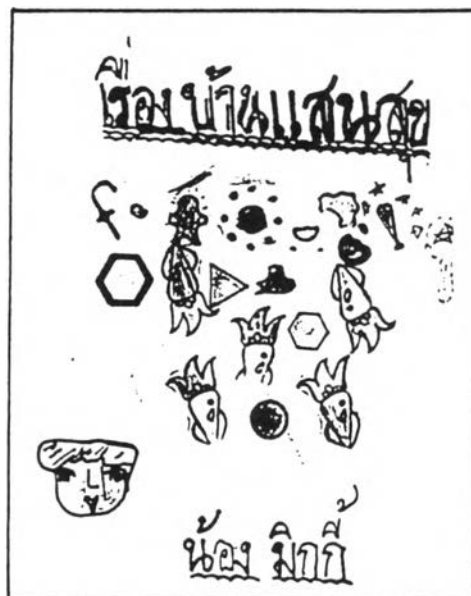
จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า เด็กมีพฤติกรรมที่แสดงถึงการเห็นความสำคัญของตัวหนังสือ สัญลักษณ์ที่พบในสิ่งแวดล้อม และรู้ว่าตัวหนังสือและสัญลักษณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความหมาย พฤติกรรมเหล่านี้ กูดแมน (Goodman, 1980) ถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่ช่วยให้เกิดการรู้หนังสือที่สมบูรณ์ และบุษบง ดันติวงศ์ (2536) ได้กล่าวว่า การที่เด็กสามารถอ่านสัญลักษณ์บางตัวในสิ่งแวดล้อมได้ แสดงว่าเด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตัวหนังสือ

4) การจับใจความจากสิ่งที่อ่าน หมายถึง การเล่าแสดงความเข้าใจ และระลึกได้ การเรียบเรียงเรื่องราว คาคะเนจากการดูภาพ หรือสิ่งชี้แนะในนิทาน หรือฟังคำพูดที่ผู้ใหญ่เล่าให้ฟัง

จากผลงานการทำหนังสือร่วมกันระหว่างคุณแม่และเด็กชายอายุ 3 ปี 11 เดือน แสดงให้เห็นความสามารถของเด็กในการจับใจความจากสิ่งที่อ่าน จากการเล่าเรื่องด้วยคำพูดของตนเองโดยอาศัยการคาดคะเนเหตุการณ์จากการดูภาพ ซึ่งเด็กจะต้องมีประสบการณ์การอ่านที่มากพอ และจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเรื่อง คือในการดำเนินเรื่องหนึ่งเรื่องจะต้องมีทั้ง ตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบ จึงจะสามารถเล่าเป็นเรื่องสมบูรณ์ได้ (ดูตัวอย่างที่ 15 ประกอบ)

ตัวอย่างที่ 15

นิทานเรื่องบ้านแสนสุขผลงานจากการทำหนังสือร่วมกันระหว่างคุณแม่และเด็กชายอายุ 3 ปี 11 เดือน ลูกเป็นคนเรียงลำดับภาพ และคิดคำบรรยาย ส่วน คุณแม่ช่วยตัดภาพและเขียนคำบรรยายให้

หน้าปก

ตัวอย่างที่ 15 (ต่อ)

หน้า 1

คุณพ่อ และ คุณแม่ พาน้องๆ(ๆ) ไปเที่ยวทะเล แอนนา แอนนาอยู่บ้านนี้

หน้า 2

แอนนา มาเยี่ยมบ้านป้าๆ ทำอาหารไว้ให้ป้าๆกิน

หน้า 3

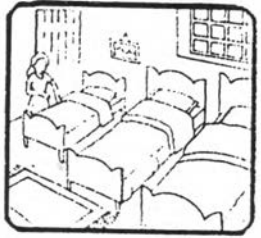
ป้าก็อ่านให้ แอนนาฟังด้วย

หน้า 4

วันนี้แอนนา พาพี่ไม่สบายป่วย

หน้า 5

แอนนา หายแล้ว เก็บที่นอนด้วย

หน้า 6

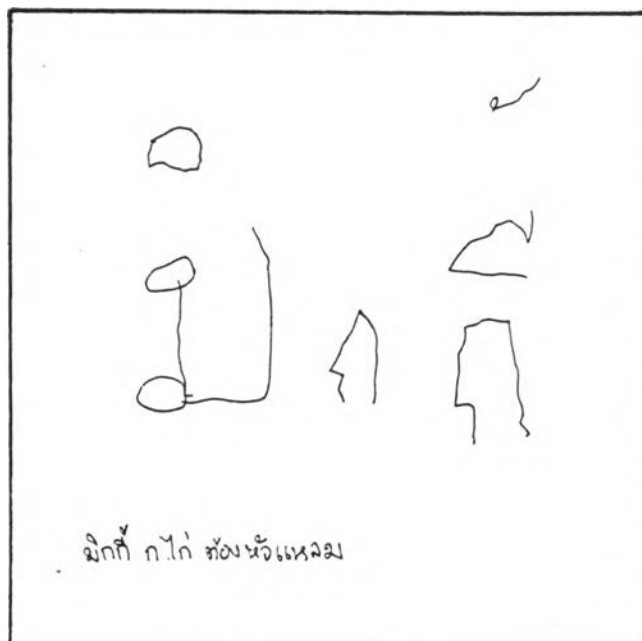
แอนนา กลับบ้านได้

ตัวอย่างอีกหนึ่งตัวอย่างที่สามารถเห็นถึงการมีความสนใจในการเขียนได้ชัดเจน คือ เด็กชายอายุ 3 ปี 11 เดือน บอกคุณแม่ว่าต้องการเขียนชื่อตัวเอง แล้วเขียนตามแบบของคุณแม่ ซึ่งก่อนเข้าร่วมโปรแกรมคุณแม่บอกว่าลูกเป็นเด็กขี้อาย และไม่กล้า แสดงไว้ในบันทึกของคุณแม่ และผลงานของเด็กในตัวอย่างที่ 17

“ 1 เดือนที่ผ่านมา มิกก็เขียนชื่อได้ คุณแม่ภูมิใจมาก คือวันหนึ่งก่อนนอน เขามาบอกคุณแม่ว่า ‘มิกก็อยากเขียนชื่อตัวเอง ชื่อมิกก็มี ก.ไก่’ หัวแหลม มะมัวเขียนให้ดูหน่อย’ พอเขียนให้เขาดู เขาก็บอกว่า ‘มะมัวปิดตาอย่าดู มิกก็จะเขียนให้ดูบ้าง’ แล้วเขาก็เขียนให้ดูอย่างที่คุณแม่เขียน เขาจะเขียนชื่อบ่อยมากค่ะ”

ตัวอย่างที่ 17

ชื่อที่เด็กชายอายุ 3 ปี 11 เดือน เขียนด้วยตัวเองเป็นครั้งแรก โดยคุณตัวอย่างที่แม่เขียนให้

จากพฤติกรรมของเด็กทั้งสามต่างมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการยืมหนังสือ และกิจกรรมการอ่านหนังสือที่เด็กต้องทำร่วมกับผู้ปกครองตลอดเวลาที่ร่วมโปรแกรมฯ เด็กได้เห็นแบบอย่างของผู้ปกครองขณะมายืมหนังสือ ที่จะต้องมีการเซ็นชื่อ และต้องเขียนชื่อหนังสือลงในบัตรสมาชิก ทำให้เด็กเกิดความต้องการในการเขียน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของเวนเบอร์เกอร์ แชนนอน และนัทบราวน์ (Weinberger, Hannon and Nutbrown, 1990) ที่กล่าวว่า การเป็นแบบอย่างในการอ่านเขียนให้เด็ก ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือให้เด็กได้

2) **การประมวลความคิดเพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาเขียน** หมายถึง การที่เด็กสามารถถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นรับรู้ ด้วยการเขียนภาพ ตัวอักษร และ/หรือ ข้อความ

จากการตัวอย่างที่ 1 หน้า 93-94 ซึ่งเป็นผลงานการเล่นบทบาทสมมุติร่วมกับลูก โดยคุณแม่เด็กหญิง อายุ 6 ปี 3 เดือน เล่นบทบาทสมมุติเกี่ยวกับเหตุการณ์ในโรงพยาบาลซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่ทั้ง 2 คน เคยมีประสบการณ์ร่วมกัน ผลงานจากการเล่นมีทั้งภาพเหตุการณ์ในโรงพยาบาล บัตรคนไข้ และ ใบสั่งยา เด็กแสดงให้เห็นความสามารถในการประมวลความคิดเพื่อถ่ายทอดเป็นภาษาเขียนมากมาย ตั้งแต่การวาดภาพ และเขียนข้อความจากสิ่งที่จำได้ ได้แก่ ชื่อตัวเอง และชื่อพี่น้องทุกคน ให้แม่เขียนให้แล้วลูกลอกตาม หรือบอกความหมายของภาพและให้แม่เขียนคำบรรยายให้ พฤติกรรมเหล่านี้ของเด็กสอดคล้องกับทฤษฎีที่ว่าด้วยระบบภาษา ที่กล่าวว่าความหมายเป็นหัวใจของภาษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับทฤษฎีหลักซึ่งเป็นพื้นฐานของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ทฤษฎีว่าด้วยภาษา ความคิด และสัญลักษณ์สื่อสาร ที่กล่าวว่า ภาษาเขียนเป็นสัญลักษณ์สื่อสารที่ไม่สามารถถ่ายทอดความคิดได้ทุกเรื่อง ดังนั้นสัญลักษณ์ที่ใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร (บุษบง ดันติวงศ์, 2536)

3) **การมีความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ในการเขียน** หมายถึง การที่เด็กมีความสามารถในการจัดเรียงตำแหน่งในการเขียนตัวอักษร และ/หรือสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมาย

จากเหตุการณ์ที่คุณแม่ของเด็กหญิงอายุ 6 ปี 1 เดือน ได้บันทึกในสัปดาห์ที่ 4 ของการเข้าร่วมโปรแกรมฯ สามารถแสดงให้เห็นว่าเด็กเริ่มสนใจและตระหนักว่า ข้อความหรือสิ่งที่เขียนสามารถสื่อความหมายได้ มีกฎเกณฑ์และวิธีการ ดังนั้นเสียงและข้อความที่เห็นจะต้องมีความสัมพันธ์กัน ซึ่งเป็นความสามารถพื้นฐานที่ช่วยให้เกิดการรู้หนังสือที่สมบูรณ์ขึ้น กูดแมน (Goodman, 1980) ถึงแม้ว่าเด็กยังไม่สามารถอ่านได้ เห็นได้ในตัวอย่างเหตุการณ์ต่อไปนี้

ขณะที่ลูกเดินมองป้ายข้างถนน และถามคุณแม่ว่าอ่านว่าอะไร		
<table border="1"> <tr> <td>ที่ดินแปลงนี้ขาย สนใจติดต่อ 410-4544</td> </tr> </table>		ที่ดินแปลงนี้ขาย สนใจติดต่อ 410-4544
ที่ดินแปลงนี้ขาย สนใจติดต่อ 410-4544		
คุณแม่	: ขายที่ดิน	
ลูก	: อ่านทั้ง 2 แถว เลยหรือเปล่าคะ	
คุณแม่	: ค่ะ	
ลูก	: ทำไมเขาเขียนยาว คุณแม่อ่านนิดเดียว ไม่เห็นมีตัวเลขเลย	

2.2 ผลที่เกิดขึ้นกับครูในด้านการจัดกิจกรรมการสอน

2.2.1 ข้อสังเกตจากการดำเนินการใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล พบว่าการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านโรงเรียนและการร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ ช่วยให้ผู้ปกครองและครูมีความเข้าใจที่ติดต่อกันมากขึ้น การที่ผู้ปกครองมีความรู้สึกที่ดีกับครู และเห็นว่าครูเป็นผู้ช่วยที่ดีเนื่องจากครูสามารถให้แนวทางที่ดีกับผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้ลูกได้ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความไว้วางใจกล้าพูดคุยกับครูเกี่ยวกับปัญหาและพฤติกรรมของลูก ซึ่งจะทำให้ครูได้รับข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมกรู้หนังสือของเด็กขณะอยู่ที่บ้าน ช่วยให้ครูมีข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนาการและเข้าใจเด็กได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องและสัมพันธ์กับการวิจัยของ ฮูเปอร์ (Hooper, 1994) ที่กล่าวว่า โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ของผู้ปกครองและครูให้ดีขึ้น และส่งผลให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จได้ในที่สุด

2.2.2 จากการที่ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมฯไปทดลองใช้ในโรงเรียน ปรากฏว่าครูในโรงเรียนจำนวน 2 ท่านซึ่งมีลูกอยู่ในวัยอนุบาลได้ให้ความสนใจและคิดว่าโปรแกรมฯ เป็นประโยชน์กับลูกจึงสมัครเข้าร่วมโปรแกรมฯหลังจากได้ร่วมกิจกรรมจนจบโปรแกรมฯพบว่าคุณครูที่เข้าร่วมโปรแกรมฯ ในฐานะผู้ปกครองได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรสอนของตน จากการที่เคยให้นักเรียนในห้องทำแบบฝึกเขียนตามรอย เนื่องจากยังไม่แน่ใจว่าแบบฝึกเขียนตามรอยประชิดแย้งกับหลักการของแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติอย่างไร เริ่มมีความเข้าใจว่าการให้เด็กทำแบบฝึกเขียนตามรายนั้นเป็นสิ่งที่ไม่เหมาะสมกับวัยของเด็ก ผู้วิจัยจึงคาดว่าโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลอาจนำมาใช้เป็นขั้นตอนแรกสำหรับปูพื้นฐานความรู้ให้กับครูในโรงเรียนที่จะเริ่มเปลี่ยนมาใช้แนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เนื่องจากความรู้และกิจกรรมในโปรแกรมฯสามารถสร้างความเข้าใจเบื้องต้นได้เป็นอย่างดี และเมื่อคุณครูมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแล้วจึงพัฒนาไปสู่การเรียนรู้หลักและวิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่ละเอียดและซับซ้อนขึ้นได้โดยไม่เกิดความสับสน

2.2.3 ขณะดำเนินการทดลองใช้โปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ได้มีคณะผู้บริหาร และครูจากโรงเรียนต่าง ๆ มาเยี่ยมชมโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเกษมพิทยา(แผนกอนุบาล) ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้พูดคุยเกี่ยวกับลักษณะ การดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และประโยชน์ของโปรแกรมฯ พบว่าคณะผู้บริหารและครูต่างก็มีความสนใจในโปรแกรมฯ โดยแสดงความประสงค์ในหลายรูปแบบ เช่น ขอส่งครูให้มาเรียนรู้และดูวิธีการดำเนินการใช้โปรแกรมฯกับผู้วิจัย ขอเยี่ยมวิดิทัศน์ไปให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเนื่องจากผู้ปกครองที่โรงเรียนชอบให้ครูสอนเด็กให้อ่านเขียนมาก ๆ ชักถามพูดคุยกับผู้วิจัยเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมฯ และบันทึกภาพการจัดห้องสมุด ป้ายนิเทศเพื่อเก็บไว้เป็นตัวอย่าง เป็นต้น จากพฤติกรรมของคณะผู้บริหารและครู

ดังกล่าวผู้วิจัยจึงคาดว่า โปรแกรมฯตรงกับความต้องการและปัญหาที่โรงเรียนกำลังประสบอยู่ การนำโปรแกรมฯไปใช้จะช่วยบรรเทาปัญหาเกี่ยวกับการขาดความรู้ความเข้าใจที่เหมาะสมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาล ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความพึงพอใจและมองเห็นประโยชน์ของแนวการสอนของโรงเรียนที่ไม่เร่งรัดให้เรียนอ่านเขียนอีกต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

3.1 ครูและผู้บริหารโรงเรียนหรือผู้เกี่ยวข้องที่สนใจจะนำโปรแกรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นของเด็กวัยอนุบาลไปใช้ควรมีการศึกษา แนวคิด เนื้อหา วิธีการจัดกิจกรรม และการประเมินผล ให้ละเอียด เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และควรมีการซักซ้อมเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการนำไปใช้จริง

3.2 ควรจัดอบรมและให้ความรู้ครูในโรงเรียน เพื่อให้มีความแม่นยำในทฤษฎีและหลักการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้นให้เด็กวัยอนุบาล เพื่อที่ใช้ในการตอบคำถาม และให้คำแนะนำกับผู้ปกครองได้อย่างถูกต้อง

3.3 ขั้นตอนและกิจกรรมในโปรแกรมฯสามารถนำไปดัดแปลงให้เหมาะสมกับเวลา และความสะดวกของผู้ปกครองได้ แต่ควรจัดกิจกรรมให้ครบตามที่กำหนดไว้ในแผน เพื่อให้ผู้ปกครองได้รับความรู้อย่างเพียงพอ

3.4 สำนักพิมพ์ที่มีความสนใจในการผลิตหนังสือสำหรับเด็กอาจนำข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของหนังสือไปใช้ในการผลิตหนังสือให้มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการส่งเสริมการรู้หนังสือขั้นต้น และตรงกับความต้องการของผู้ปกครอง

3.5 นอกจากวัตถุประสงค์ของโปรแกรมฯจะช่วยพัฒนาการรู้หนังสือของเด็กวัยอนุบาลแล้ว ยังสามารถนำโปรแกรมฯไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการรู้หนังสือให้ครอบครัวที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้ เนื่องจากผู้ปกครองที่มีระดับการรู้หนังสือต่ำ จะสามารถพัฒนาความสามารถในการรู้หนังสือไปพร้อมกับเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโปรแกรมฯร่วมกัน

4. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

4.1 ควรมีงานวิจัยที่พัฒนาที่เจาะลึกเกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ที่ให้ผู้ปกครองทำร่วมกับลูกที่บ้านในแต่ละระดับชั้น เพื่อให้มีงานวิจัยที่ผู้ปกครองปฏิบัติร่วมกับลูกที่มากขึ้น และผู้ปกครองสามารถส่งเสริมลูกได้อย่างต่อเนื่อง

4.2 ตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งต่อไป อาจศึกษากับผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ได้อยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมประชากรที่กว้างขึ้น